

# АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС



**Павло Пархоменко,**  
кандидат юридичних наук  
суддя Бахмацького районного суду  
Чернігівської області  
ORCID: 0000-0002-0275-9120

DOI 10.32782/2306-9082/2023-50-4

УДК 342.9

## ***Мультидисциплінарний підхід у сфері правосуддя, дружнього до дитини***

Створення системи правосуддя, дружнього до дитини, без сумніву є важливим елементом державної політики і завжди було під увагою різних інституцій держави. Не залежно від стану політичної ситуації в країні, пріоритетів законодавчих змін, вимог міжнародних партнерів тощо, система юстиції щодо дітей постійно еволюціонувала, була предметом жвавих дискусій і майданчиком виділення проблем її функціонування, що свідчить про актуальність, проблемність та необхідність вдосконалення описуваного явища.

Хоча й на міжнародному та європейському рівнях були успішно встановлені основні принципи, не можна сказати, що правосуддя завжди є доброзичливим до дітей та молоді. У прямих відповіді в ході широких консультацій, що ініціювалися Радою Європи, діти та молодь повідомили про загальну недовіру системі, і вказали на багато недоліків, такі як оточення, що залякує, відсутність інформації та роз'яснень відповідно до віку, слабкий підхід до сім'ї, а також судові розгляди,

які є або занадто довгими або, навпаки, занадто оперативними [1, с. 7].

Одним із шляхів вирішення таких проблем та реалізації базових принципів правосуддя, дружнього до дитини, є залучення спеціально підготовлених фахівців різного профілю, які в змозі працювати з дитиною в напрямку захисту її прав, що проявляється в застосуванні мультидисциплінарного підходу.

Застосування описуваного підходу вимагає активної співпраці між різними суб'єктами і може стати важливим інструментом по захисту прав дитини.

Міжнародні стандарти у сфері захисту прав дитини закріплюють принцип міждисциплінарності як одну із провідних фундаментальних засад, що забезпечує гарантії для дітей, яких притягують до відповідальності, і дітей, які постраждали внаслідок протиправних дій. Базові принципи загального та регіонального характеру орієнтують держави на створення міждисциплінарних команд та залучення широкого кола фахівців до сфери

захисту прав дітей та їх спеціального навчання [2, с. 15].

Так і відома дослідниця у сфері міжнародного права в галузі прав дитини Джеральдіна Ван Бюрен підкреслює, що в інструкціях обстоюється мультидисциплінарний і міждисциплінарний підхід до проблеми запобігання злочинності серед неповнолітніх, і через свій неминуче широкий характер вони, на жаль, не можуть уникнути ставлення до них як до чогось іншого, а не як до утопічної хартії [3, с. 237].

Автором спільно з професором Крестовською Н.М. з метою сприяння розробки рекомендацій, необхідних для впровадження найкращої міжнародної практики створення міждисциплінарних команд (аналогічних служб) з питань соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах було проведено аналіз міжнародного досвіду і рекомендовано визначити коло осіб, які залучаються до роботи міждисциплінарних команд та їх повноваження, забезпечити професійну підготовку [2, с. 16].

В одному із досліджень було виявлено важливість застосування мультидисциплінарного підходу до вирішення проблем жорстокого поводження з дітьми як найефективнішого підходу до захисту дітей від такого жорстокого поводження. В згаданому дослідженні визнається ефективність міжвідомчого підходу працівників охорони здоров'я, правоохоронних органів, суддів, представників громадськості та інших установ у запобіганні та судовому переслідуванні випадків жорстокого поводження з дітьми [4].

Отже ми можемо побачити, що у різних сферах по захисту прав дитини, в тому числі і при побудові правосуддя дружнього до дитини, вимагається залучення широкого кола фахівців, які мають спеціальні знання і належним чином взаємодіють між собою з метою

забезпечення якнайкращих інтересів дитини.

Проблематиці різних аспектів захисту прав дитини була присвячена увага багатьох дослідників із різних галузей знань, зокрема це прослідковується з робіт Волкової І.І., Коломоєць Н.В., Костовської К.М., Крестовської Н.М., Мороз О.Б., Ніколайчука А.І., Солодовнікової Х.К., Юшкевич О.Г. та інших.

**Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття.** Проте, відповідні дослідження в більшій мірі стосувались загальних підходів по захисту прав дитини в тій чи іншій сфері, вони не охоплювали питання реалізації мультидисциплінарного підходу, як базового елементу по захисту прав дитини, особливо в аспекті правосуддя дружнього до дитини, що може стати перспективним напрямком для подальших наукових досліджень.

**Цілями статті** є аналіз міжнародних стандартів, норм національного законодавства та наукових праць з питань застосування мультидисциплінарного підходу у сфері захисту прав дитини, на підставі чого сформулювати можна буде сформулювати пропозиції по запровадженню принципу мультидисциплінарності в систему правосуддя дружнього до дитини.

В загальному вигляді механізм адміністративно-правового захисту прав дитини в Україні є складна універсальна система, представлена взаємною єдністю суб'єктів адміністративно-правового захисту прав дитини, дії яких скоординовані у визначеному напрямку, відповідних засобів адміністративно-правового впливу та юридичних гарантій, які забезпечують реалізацію захисту прав дитини [5, с. 105].

Наведене свідчить, що система захисту прав дитини поєднує взаємодію різного кола суб'єктів, вимагає їх координації і покликання до єдиної мети – забезпечення якнайкращих



інтересів дитини. Важливо, що в цьому аспекті не останнє місце займають норми адміністративного права, як універсальний регулятор владних правовідносин.

В свою чергу Комітет ООН з прав дитини зосереджує увагу на важливості безперервної та систематичної підготовки фахівців системи правосуддя для дітей. Фахівці міждисциплінарних груп, окрім здатності працювати в команді, мають бути добре поінформовані про фізичний, психологічний, розумовий та соціальний розвиток дітей та підлітків, а також про особливі потреби найбільш знедолених із них [6].

Мінімальні стандартні правила ООН щодо відправлення правосуддя стосовно неповнолітніх («Пекінські правила») заохочують підготовку всього персоналу, що займається справами неповнолітніх [7].

Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства вказує, що кожна Сторона вживає необхідних заходів для забезпечення координації на національному або місцевому рівнях між різними установами, відповідальними за захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, запобігання цим явищам та боротьбу з ними, зокрема в галузях освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг, правоохоронних та судових органів [8].

І це лише не велика кількість джерел міжнародного права, які заохочують застосування принципу мультидисциплінарності у сфері правосуддя дружнього до дитини, рекомендуючи державам втілювати його в національній практиці, створювати відповідні команди із кола фахівців, які будуть взаємодіяти між собою.

В системі національного судочинства, незалежно від видів судового процесу, можна прослідкувати елементи застосування мультидисциплінарного

підходу, який нажаль не закріплений у вигляді окремого принципу правосуддя дружнього до дитини.

Наприклад в Кримінальному процесуальному кодексі України [9] в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх передбачена участь у судовому розгляді представників служби у справах дітей та уповноваженого підрозділу органів Національної поліції (стаття 496), а при допиті участь законного представника, педагога, психолога або лікаря (стаття 491).

При цьому слідчий, прокурор та суддя повинні мати відповідну спеціалізацію і бути уповноваженими приймати участь у справах щодо дітей.

Цивільний процесуальний кодекс України [10] є ще менш пристосованим до мультидисциплінарного підходу, але має положення щодо участі у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатись до суду в інтересах інших осіб, що може стосуватись і захисту прав дитини; закріплює участь представників органів опіки та піклування, а також служби у справах дітей при допиті малолітніх і неповнолітніх свідків (стаття 232).

Кодекс України про адміністративні правопорушення [11], який був прийнятий за радянських часів і зазнає серйозної критики, взагалі має значні прогалини в питанні реалізації правосуддя дружнього до дитини.

Цікаво, що в 1995 році для здійснення комплексу заходів по виконанню судових рішень щодо неповнолітніх, їх батьків (усиновителів), опікунів (піклувальників) при судах було створено інститут судових вихователів, які є працівниками суду. Основними їх завданнями було: участь у виконанні судових рішень, що прийняті по певній категорії судових справ; усунення причин і умов, які сприяли скоєнню протиправних дій, профілактика правопорушень, виховання належної правової культури; виховання неповнолітніх, які скоїли

правопорушення, шляхом формування свідомого ставлення неповнолітніх до Закону; надання батькам (усиновителям), або опікунам (піклувальникам) допомоги у вихованні їх неповнолітніх дітей [12].

На жаль, закріплення даного інституту залишилось декларативним і не знайшло подальшого втілення у практику і в цьому випадку слід погодитись із думкою Дворніченко Н.О. та Солонар А.В., які наголосили на тому, що враховуючи те, що інститут судових вихователів у зарубіжних країнах досить позитивно зарекомендував себе, слід враховувати практику розвинених європейських країн для належного запровадження такого інституту в Україні [13].

Із наведених нормативних актів ми можемо прослідкувати певні правові передумови для реалізації принципу мультидисциплінарності в системі правосуддя дружнього до дитини, але, поряд із цим, він не має чіткого законодавчого регулювання, визначення кола суб'єктів, їх статусу і ролей.

Важливо, що в Національній стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року [14] звернуто увагу на те, що на сьогодні не визначено спільних заходів з об'єднання зусиль усіх заінтересованих органів у сфері профілактики злочинності серед дітей та забезпечення реабілітації правопорушників. Системна роз'єднаність державних інститутів не дає змоги досягти позитивних результатів у сфері захисту дитини від криміногенного середовища та повною мірою реалізувати державну політику у сфері юстиції щодо дітей. Наголошено на проблемах підготовки кадрів та спеціалізації суб'єктів, які працюють із дітьми у сфері правосуддя.

Серед принципів реалізації Стратегії було визначено забезпечення професійного підходу осіб, уповноважених на роботу із дітьми та співпрацю між державними органами і громадськими

організаціями, що свідчить про нагальність запровадження мультидисциплінарного підходу, в тому числі і у сфері правосуддя дружнього до дитини.

Це свідчить про те, що держава розуміє недосконалість сфери запровадження мультидисциплінарного підходу у сфері правосуддя дружнього до дитини і демонструє її спроби визначити це стратегічним напрямком реформування.

Наступним дієвим кроком є розробка проекту Закону України «Про юстицію, дружню до дитини» в якому закріплено поняття міждисциплінарної команди з питань соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, склад і організація роботи якої визначається порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України. Законопроект передбачено, що до складу такої команди на постійній основі входять представники служби у справах дітей, уповноваженого підрозділу територіального органу Національної поліції, центру соціальних служб, центру надання соціальних послуг [15].

Далі аналізуючи теоретичні підходи до розуміння мультидисциплінарної команди погодимось із позицією Юрків Я.І., яка дуже влучно підкреслює, що мультидисциплінарна команда визначається як сукупність незалежних експертів у різних галузях знань з окремими планами роботи та окремими завданнями. Автор відмічає, що усі вони працюють поряд, однак практично не разом. Внутрішні взаємозв'язки незалежних експертів у команді координуються одним лідером групи. До функцій лідера команди входить загальне керівництво, координація роботи членів та визначення пакету послуг, що пропонуються конкретній сім'ї, що виховує розумово відсталу дитину. Така команда працює на основі регулярних групових зустрічей, під час яких відбувається моніторинг і оцінювання виконаної



роботи, представлення нових випадків [16, с. 218].

На думку Л. Тюпті та І. Івано-вої, мультидисциплінарна команда це сукупність незалежних експертів з різних дисциплінарних сфер, робота яких керується окремим планом розвитку і визначенням напрямків роботи [17, с. 267].

Схожий підхід до визначення мультидисциплінарної команди можна прослідкувати і з норм законодавства. Наприклад в Наказі Міністерства соціальної політики України від 31 березня 2016 року № 318 «Про затвердження державного стандарту соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах» [18] мультидисциплінарна команда визначається, як група спеціалістів, уповноважених різними суб'єктами чи надавачем соціальних послуг (психолог, лікар, юрист, педагог, реабілітолог та інші), тимчасово створена для забезпечення колегіальності рішень й узгодженості дій під час надання послуги соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах.

Відомчими документами у сфері надання соціальних послуг передбачено, що мультидисциплінарний підхід з надання соціальних послуг є інноваційним підходом, що забезпечить запровадження нових механізмів надання соціальних послуг. Мультидисциплінарний підхід забезпечується наданням комплексу соціальних послуг мультидисциплінарними командами, до складу яких включаються не менше трьох осіб з числа таких працівників територіального центру: соціальний працівник, соціальний робітник, медичний працівник, юрисконсульт, психолог, сестра медична з масажу, лікувальної фізкультури, перукар, швачка, взуттьовик з ремонту взуття тощо [19].

Ми бачимо, що, як наукові підходи, так і сфера нормативного

регулювання є схожими до розуміння ролі мультидисциплінарної команди, пов'язуючи її роботу із залученням експертів із різних галузей знань, які одночасно є незалежними і поряд із цим, пов'язані єдиною метою та діють узгоджено.

Так само і у справах неповнолітніх, судді та інші фахівці у галузі права повинні користуватися підтримкою та консультаціями інших фахівців з різних дисциплін при прийнятті рішень, які прямо або опосередковано вплинуть на сьогоднішнє або майбутнє благополуччя дитини, наприклад, з оцінки кращих інтересів дитини, можливих шкідливих наслідків процедури для дитини, і т.д. Багатопрфільний підхід до дітей, що порушили закон, особливо необхідний. Існуюче та зростаюче розуміння дитячої психології, потреб, поведінки і розвитку не завжди достатньо поширюється серед професіоналів у галузі правоохоронної системи [20, с. 66].

Практично важливим є те, що на засіданні Міжвідомчої координаційної ради з питань правосуддя щодо неповнолітніх схвалено Єдині стандарти підготовки фахівців у сфері правосуддя щодо дітей, метою яких є формування у різних фахівців у сфері правосуддя щодо дітей необхідних компетентностей, що у подальшому забезпечить застосування ними єдиних підходів у випадках, коли дитина стикається із системою правосуддя. В них дано перелік фахівців у сфері правосуддя щодо дітей – суддя, поліцейський (ювенальний поліцейський, дільничний офіцер поліції, патрульний поліцейський, слідчий), прокурор, адвокат, педагог/психолог, який долучається до опитування/допиту дитини, представник служби у справах дітей, працівник уповноваженого органу з питань пробації та соціально-психологічного відділення установ виконання покарань, які залучаються до випадку, коли дитина стикається із системою

правосуддя, відповідно до своїх повноважень. Окремий навчальний модуль присвячений забезпеченню комплексного (мультидисциплінарного) підходу під час здійснення правосуддя за участю дитини [21].

Підсумовуючи викладене зробимо узагальнюючі висновки:

- широке коло міжнародних стандартів, у сфері правосуддя дружнього до дитини заохочує застосування принципу мультидисциплінарності, рекомендуючи державам втілювати його в національній практиці;

- держава розуміє недосконалість сфери його запровадження в систему правосуддя дружнього до дитини і демонструє спроби визначити це стратегічним напрямком реформування;

- як наукові підходи, так і сфера нормативного регулювання є схожими до розуміння ролі

мультидисциплінарної команди, пов'язуючи її роботу із залученням експертів із різних галузей знань, які одночасно є незалежними і поряд із цим, пов'язані єдиною метою та діють узгоджено;

- використання мультидисциплінарного підходу дозволяє поєднати знання різних фахівців, які можуть стати взаємодоповнюючими в питанні врахування якнайкращих інтересів дитини;

- навчання та підвищення кваліфікації фахівців, які працюють із дітьми повинно носити мультидисциплінарний характер на основі єдиних стандартів підготовки фахівців.

Проведене дослідження демонструє актуальність піднятої теми і є перспективним кроком для подальших наукових розробок, вироблення практичних напрацювань і дискусій з піднятого питання.

### Список використаних джерел

1. Керівні принципи політики Ради Європи щодо комплексних національних стратегій із захисту дітей від насильства. – 48 с. URL: <https://rm.coe.int/168046eb82> (дата звернення 20.03.2023)
2. Наталя Крестовська, Павло Пархоменко. Аналіз міжнародного досвіду створення та діяльності міждисциплінарних команд з питань соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та в роботі з дітьми, що опинилися в контакті із законом. Київ. 2023. – 16 с.
3. Джеральдина Ван Бюрен, // Міжнародне право в галузі прав дитини: пер. с англ. Г.Є. Краснокутський; Наук. ред. М.О. Баймуратов. – О.: АО БАХВА, 2006, – 524 с.
4. StudyCorgi. (2022, September 19). Child Abuse Management: Multidisciplinary Approach. URL: <https://studycorgi.com/child-abuse-management-multidisciplinary-approach/> (дата звернення 30.05.2023).
5. Коломоець Н. В. Адміністративно-правовий захист прав дитини в Україні : монографія. Харків : Панов, 2019. 352 с.
6. Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав дитини № 24 (2019) про права дитини у системі правосуддя щодо дітей. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G19/275/59/PDF/G1927559.pdf?OpenElement> (дата звернення 30.05.2023).
7. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»): видавник Організація Об'єднаних націй // База даних «Законодавство України». URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_211#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211#Text) (дата звернення 30.05.2023).
8. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція) // Офіційний вісник України від 14.12.2012 – 2012 р., № 93, / № 52, 2012, ст. 2071 /, стор. 364.



9. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (офіційне видання) від 08 березня 2013 – 2013 р., / № 9-10 /, стор. 474, стаття 88.

10. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (офіційне видання) від 08 жовтня 2004 – 2004 р., № 40, / 40-42 /, стор. 1530, стаття 492.

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 7 грудня 1984 року № 8073-X // Верховна Рада УРСР. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984, додаток до № 51. ст. 1122.

12. Наказ Верховного Суду України, Міністерства юстиції України, Міністерства освіти України № 478/63/7/5 від 15 листопада 1995 року «Про затвердження Положення про судових вихователів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0113-96#Text> (дата звернення 30.05.2023).

13. Дворніченко Н. О., Солонар А. В. Інститут судових вихователів // Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 21–22 травня 2015 року). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324275179.pdf> (дата звернення 30.05.2023).

14. Національна стратегія реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1027-р // Офіційний вісник України (офіційне видання) від 04 січня 2019. – 2019 р., № 2, стор. 112, стаття 58.

15. Проект Закону «Про юстицію, дружню до дитини». URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=72137](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72137) (дата звернення 30.05.2023).

16. Юрків Я.І. Мультидисциплінарна команда як форма соціально-педагогічної роботи з розумово відсталими дітьми та їхніми сім'ями. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «педагогіка, соціальна робота». Випуск 21, 2011. – С. 218–222.

17. Тюптя Л.Т. Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика : Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 574 с.

18. Наказ Міністерства соціальної політики України від 31 березня 2016 року № 318 «Про затвердження державного стандарту соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-16#n13> (дата звернення 30.05.2023).

19. Наказ Міністерства соціальної політики України від 26 грудня 2011 № 568 «Про затвердження Порядку організації мультидисциплінарного підходу з надання соціальних послуг у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0354-12#Text> (дата звернення 30.05.2023).

20. Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дитини і пояснювальна записка: прийняті Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. URL: <https://rm.coe.int/16804c2188> (дата звернення 30.05.2023).

21. Єдині стандарти підготовки фахівців у сфері правосуддя щодо дітей. Схвалено на засіданні Міжвідомчої координаційної ради з питань правосуддя щодо неповнолітніх. Протокол № 1 від «15» червня 2021 року. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/14406/file/Standarts%20of%20training%20J4C.pdf> (дата звернення 30.05.2023).

### **Пархоменко П. І. Мультидисциплінарний підхід у сфері правосуддя, дружнього до дитини**

Стаття присвячена аналізу міжнародних стандартів, норм національного законодавства та наукових праць з питань застосування мультидисциплінарного підходу у сфері захисту прав дитини, на підставі чого зроблена спроба сформулювати пропозиції по запровадженню принципу мультидисциплінарності в систему правосуддя, дружнього до дитини, і, як наслідок створити умови для подальших наукових дискусій та вдосконалення практики застосування описуваного підходу.

В цілому стан наукових досліджень в більшій мірі стосується загальних підходів по захисту прав дитини в тій чи іншій сфері, вони не охоплювали питання реалізації мультидисциплінарного підходу, як базового елементу по захисту прав дитини, особливо в аспекті правосуддя дружнього до дитини.

Поряд з цим широке коло міжнародних стандартів, у сфері правосуддя дружнього до дитини заохочує застосування принципу мультидисциплінарності, рекомендуючи державам втілювати його в національній практиці.

В системі національного судочинства, незалежно від видів судового процесу, можна прослідкувати елементи застосування мультидисциплінарного підходу, який нажаль не закріплений у вигляді окремого принципу правосуддя дружнього до дитини.

Важливо, що держава розуміє недосконалість сфери його запровадження в систему правосуддя дружнього до дитини і демонструє спроби визначити це стратегічним напрямком реформування.

Наукові підходи та сфера нормативного регулювання є схожими до розуміння ролі мультидисциплінарної команди, пов'язуючи її роботу із залученням експертів із різних галузей знань, які одночасно є незалежними і поряд із цим, пов'язані єдиною метою та діють узгоджено.

Використання мультидисциплінарного підходу дозволяє поєднати знання різних фахівців, які можуть стати взаємодоповнюючими в питанні врахування якнайкращих інтересів дитини.

Також і навчання та підвищення кваліфікації фахівців, які працюють із дітьми повинно носити мультидисциплінарний характер на основі єдиних стандартів підготовки фахівців.

Проведене дослідження демонструє актуальність піднятої теми і є перспективним кроком для подальших наукових розробок, вироблення практичних напрацювань і дискусій з піднятого питання.

**Ключові слова:** права дитини, правосуддя, мультидисциплінарний підхід, базові принципи, спеціалізація фахівців.

### **Parkhomenko P. A Multidisciplinary approach in the field of child-friendly justice**

The article is devoted to the analysis of international standards, norms of national legislation and scientific works on the application of a multidisciplinary approach in the field of child rights protection, on the basis of which an attempt was made to formulate proposals for the introduction of the principle of multidisciplinary into the child-friendly justice system and, as a result, to create conditions for further scientific discussions and improving the practice of applying the described approach.

In general, the state of scientific research largely concerns general approaches to the protection of children's rights in one or another area, they did not cover the issue of implementing a multidisciplinary approach as a basic element in the protection of children's rights, especially in the aspect of child-friendly justice.

Along with this, a wide range of international standards in the field of child-friendly justice encourages the application of the principle of multidisciplinary, recommending states to implement it in national practice.

In the system of the national judiciary, regardless of the types of court proceedings, it is possible to trace the elements of the application of a multidisciplinary approach, which, unfortunately, is not fixed in the form of a separate principle of child-friendly justice.

It is important that the state understands the imperfection of the scope of its introduction into the child-friendly justice system and demonstrates attempts to define it as a strategic direction of reform.

Scientific approaches and the field of regulatory regulation are similar to the understanding of the role of a multidisciplinary team, connecting its work with the involvement of experts from different fields of knowledge, who are both independent and, at the same time, connected by a single goal and acting in concert.





## ***Мультидисциплінарний підхід у сфері правосуддя, дружнього до дитини***

---

The use of a multidisciplinary approach allows you to combine the knowledge of various specialists, who can become mutually complementary in the matter of taking into account the best interests of the child.

Also, training and advanced training of specialists who work with children should be multidisciplinary based on uniform standards of training of specialists.

The conducted research demonstrates the relevance of the raised topic and is a promising step for further scientific developments, development of practical work and discussions on the raised issue.

**Key words:** children's rights, justice, multidisciplinary approach, basic principles, specialization of specialists.